

Foto: Valentijn te Plate

In het najaar worden heggen en graften overtrokken met sluiers van bosrankpluizen.

Stel, de hemel komt op aarde en de boeren komen tot inkeer

Onlangs heeft de VNC, samen met andere Europese landschapsorganisaties, een brief gestuurd aan de Europese Commissie en het Europees Parlement, om het verdwijnen van het Europees cultuurlandschap en de achteruitgang van de biodiversiteit een halt toe te roepen.

Het gaat namelijk ronduit slecht met de Europese boerenlandnatuur. Dit terwijl Europa het oudste en meest gevarieerde netwerk van cultuurlandschappen ter wereld herbergt. Onze Europese landbouw kent een geschiedenis die millennia teruggaat. De eeuwenoude agrarische werkmethode kopieerde bosranden en oevers; de overgangen waar de biodiversiteit ook van nature het grootst is. Kriskras door Europa ontstond daardoor een immens labyrint van miljoenen kilometers hagen, houtwallen, terrassen en sloten. Dat de biodiversiteit in Europa enorm gebaat was bij zo'n landschap was een wellicht onbedoeld

maar niettemin zeer waardevol effect. Lineaire landschapselementen kennen bij uitstek veel overgangen van vegetatietypen en zijn daarom van onmisbare waarde voor de biodiversiteit.

Al die landschapselementen zijn bovendien cruciaal voor de natuurlijke plaagbestrijding, en het daarvan afhankelijke terugdringen van pesticidengebruik. In heggen, houtwallen en ruigtes langs percelen kunnen deze plaagbestrijders schuilen en overwinteren, om vervolgens op de akkers hun nuttige werk te doen.

Foto: Valentijn te Plate

In Brussel wordt gewerkt aan het nieuwe Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid: vergroeningsmaatregelen kunnen hierin een belangrijke rol gaan spelen.

VERENIGING NEDERLANDS
CULTUURLANDSCHAP

Europa herbergt het oudste en meest gevarieerde netwerk van cultuurlandschappen ter wereld. Kriskras door Europa bestond een immens labyrint van miljoenen kilometers hagen, houtwallen, terrassen en sloten.

- Devon, Groot-Brittannië
- Charolais, Frankrijk
- Aran eilanden, Ierland
- Groene Hart, Nederland

Ook spelen heggen en houtwallen een belangrijke rol bij het invangen van fijnstof, het opnemen van ammoniak en het binden van CO₂.

Het zal niemand nog verbazen dat de manier waarop wij de laatste decennia zijn omgegaan met ons landschap een ongekende vernietiging van leven tot gevolg heeft gehad. Op circa tachtig procent van het Europese landoppervlak is het dramatisch gesteld met onze flora en fauna, zowel in aantal soorten als in aantallen per soort. Landschapselementen gaan snel in lengte achteruit waardoor de zo noodzakelijke netwerken en verbindingen verbrossen.

Maar stel nu, de hemel komt op aarde en de boeren komen tot inkeer. Stel dat zij met z'n allen bereid zijn landbouwgif voor eens en altijd af te zetten en weer in groten getale hun weides te voorzien van landschapselementen. Dan nog zouden zij nul op het rekest krijgen, simpelweg omdat daarvoor geen budget van rijkswege is. De stimulans om te veranderen ontbreekt dus.

Gelukkig is er een instrument dat bij uitstek geschikt is om die verandering mogelijk te maken, namelijk het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Het GLB kan zo worden ingericht dat voor alle EU-lidstaten meer geld beschikbaar komt voor natuurvriendelijke landbouw, zonder gif en met landschapselementen. Het huidige GLB voorziet hier echter slechts in beperkte mate in, vandaar dat budget hiervoor nu nog ontbreekt.

Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuw GLB dat in 2021 in moet gaan. Vergroenings- maatregelen kunnen hierin een belangrijke rol gaan spelen. Om hier druk achter te zetten heeft de VNC, samen met landschaps-gerichte organisaties uit Duitsland, Engeland, Frankrijk, Ierland en België, een brief gestuurd aan alle Eurocommissarissen en -parlementsleden met landbouw en biodiversiteit in hun portefeuille (258 personen in totaal).

Daarin roepen wij op het nieuwe GLB met beide handen aan te grijpen om het tij te

keren en de nog overgebleven waardevolle erfgoedlandschappen te redden en te bewaren als inspiratiebron voor nieuw landschap. Met het oog op hun biodiversiteitsfunctie kunnen de nieuwe landschapselementen doelbewust ontwikkeld worden om zoveel mogelijk biodiversiteit te dienen. Deze landschapselementen kunnen een nieuw aantrekkelijk gezicht van Europa gaan bepalen en een nieuwe geschiedenis leggen over de oude cultuurhistorie, één die getuigt van zorg om de verdwijnende soortenrijkdom en het succesvol handelen dat daarop volgde.

De complete brief kunt u lezen op onze website. Bekijk daar ook de video die we ter ondersteuning van de brief hebben gemaakt. Deze toont de schoonheid van het Europees cultuurlandschap, de bedreigingen waardoor het ten onder gaat en ten slotte onze oplossing om tot een toekomstbestendig en natuurlijk landschap te komen.

Kijk hiervoor op www.nederlandscultuurlandschap.nl/video

In Memoriam Henk Tennekes

Op 7 juli is toxicoloog Henk Tennekes (1950-2020) overleden. Hij was al lange tijd ernstig ziek en heeft uiteindelijk gekozen voor een vrijwillig levenseinde.

Tennekes schreef meer dan tien jaar geleden als één van de eersten over de rampzalige werking van landbouwgif op bijen en andere insecten. Hij voorspelde een catastrofe voor de biodiversiteit als neonicotinoïden niet verboden zouden worden. Aanvankelijk werden zijn bevindingen niet serieus genomen of zelfs gezien als verraad tegenover de chemie-sector waarin Tennekes zelf werkzaam was.

Tien jaar later zou Tennekes alsnog gelijk krijgen, toen een rapport van de Verenigde Naties bevestigde wat hij had voorspeld: onze natuur gaat in rampzalig tempo achteruit, voor een belangrijk deel door het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de landbouw.

Henk Tennekes was een dappere man die tot het laatste toe is blijven strijden voor het natuurlijk leven op onze aarde, ondanks de prijs die hij daar persoonlijk voor heeft moeten betalen. Zijn boodschap konden en kunnen wij als vereniging alleen maar aanmoedigen en onderschrijven. Daarom hebben wij Henk Tennekes vorig jaar geëerd met een Gouden Mispel, voor de moedige en volhardende wijze waarop hij de destructieve werking van chemicaliën op ons landschap en de natuur onder de aandacht brengt.

In 2019 heeft de VNC Henk Tennekes geëerd met een Gouden Mispel.

Tennekes' dankwoord tijdens de uitreiking van de Mispel was onomwonden: "Vier van de vijf insecten zijn inmiddels verdwenen, en daarmee trekken we het tapijt weg onder het hele ecosysteem. Insecten staan aan de basis van onze voedselketen. Als we die uitroeien, roeien we uiteindelijk onszelf uit. We staan voor een keus. Of we zetten de industriële landbouw voort en eindigen met een ecologisch armageddon, of we bezinnen ons op de landbouw die we bedrijven en proberen met biologische middelen plagen te bestrijden."

Het gedachtegoed van Henk Tennekes zal blijven voortleven, ook in ons eigen werk. De VNC heeft haar medeleven betuigd aan zijn familie.

Ratelende ratelaar

De ratelaar. Lid van de familie van de bremraap, ook zo'n ietwat complex samengestelde plant die bij de eerste aanblik al enthousiast maakt. Zo van: "dit is iets aparts".

Foto: Valentijn te Plate

De ratelaarfamilie kent drie soorten: een grote, een kleine en een harige ratelaar. De naam ratelaar moet letterlijk genomen worden omdat, wanneer de plant is uitgebloeid, het zaad losjes rammelt als je de plant in de hand neemt. Dat mag je gerust doen, als je de zaadjes vervolgens maar uitstrooit. Het is namelijk een éénjarige plant die het dus jaarlijks van de zaadjes moet hebben. Maar je ze vóór de bloei af dan komen ze dus niet meer terug. De kiemkracht van de zaden is maar zeer beperkt houdbaar.

De ratelaar parasiteert net als de bremraap op andere planten. Dit maakt hem een geliefde soort bij botanisten omdat hij parasiteert op grassen en klaversoorten en zo de weg vrijmaakt voor een bloemrijke vegetatie met zelfs 'topstukken' als orchideeën, zwarte rapunzel, echte sleutelbloem en vele andere vaak gewenste soorten. De wortels van de ratelaar boren zich in die van gras en klaver en zuigen ze als het ware leeg. Zo dunt de grasmat vanzelf uit, zodat tal van soorten zich kunnen vestigen zonder hinder. Maar wanneer het gras en de klaver schaars worden duikelt ook het aantal ratelaars omlaag en beginnen het gras en de rode klaver weer aan een comeback. Maar niet voor lang, want dan start de ratelaar weer met een opmars.

De ratelaar met z'n helder gele bloempjes die meteen vrolijk stemmen. Je weet: hier kun je van alles verwachten en meestal is dat ook zo.

De ratelaar maakt de weg vrij voor een bloemrijke vegetatie met zelfs 'topstukken' als orchideeën en zwarte rapunzel.

Duurzame natuurinclusieve kringlooplandbouw

Duurzame landbouw, kringlooplandbouw, natuurinclusieve landbouw, de termen buitelen over elkaar heen. Gek eigenlijk, als je bedenkt dat als er iets kringloop zou moeten zijn het toch de landbouw is. Als iemand meteen het lid op de neus krijgt wanneer niet duurzaam wordt omgegaan met bodem, grondwater en klimaat dan is het wel de boer. Hoe kun je nu zonder de natuur boeren? Tegen de natuur in ploegen? Welnee. Je zag de teksten op het Malieveld: "Wij hebben de natuur gemaakt!"

Hij gaat ermee naar bed

Als nu één groep ondernemers echt dicht bij de natuur staat dan de zijn het de boeren wel. Van zonsopgang tot zonsondergang, van het kalveren of biggen tot de slacht, van het ploegen, zaaien en oogsten en van het kuiken tot het leggen van eieren. De boer staat op met de natuur en gaat ermee naar bed. Het weer, de seizoenen, hij is erbij en heeft ermee te maken. Kringloop? De natuur? Je hoeft hem echt niks te vertellen, het zit hem in het bloed, staat op zijn netvlies, zit tussen de oren, of hoe je het ook wilt vertellen.

En niet onbelangrijk, het landschap: de prachtige bloemrijke weides, de weidevogels, de hagen en houtwallen, de magnifieke bomen in de wei... om nog maar te zwijgen over de sloten vol zwanenbloemen, kikkerbeet en krabbenscheer, kwakende kikkers en hoog boven akkers en weides de goddelijke zang van de leeuwerik. Wat zou er moeten worden van ons landschap, onze natuur, zonder de boer?

Trots op onze boeren

Maar nee, die nitwits uit de stad, de gestudeerde minkukels, de milieu- en klimaatgekkies, de stikstofjuristen en allen in hun kielzog, trappen open deuren in met hun geroep over kringloop, natuurinclusief en duurzaamheid. Man, dat hadden de boeren, met of zonder vrouw, allang uitgevonden. We moeten trots zijn op onze boeren, ze maken gezond voedsel tegen een lage prijs.

Wageningen weet wat ze doet

En dan dit. Koeien gaan helemaal niet graag naar buiten want ze vinden zo'n koematras heerlijk liggen en eten hun voer graag aan het hek in de stal. Ook de varkens komen niets tekort want anders zouden ze na kunstmatige bevruchting niet drachtig worden en zoveel biggen werpen. En de boer zet de zeug vast tussen 2 hekken zodat deze tijdens de 4 weken durende kraamtijd niet op haar biggen gaat liggen. Heel diervriendelijk toch?

En met alles wordt efficiënt omgesprongen: niet te veel vollegronds landbouw want tomaat, sla, komkommer, aardbei, paprika, paksoi, aubergine en courgettes groeien ook in een plastic bakje met een beetje steenwol. Dat noemen we *substraat*. De vitamientjes, mineralen, kleur- en smaakstoffen worden via een infuus toegediend, niet te veel en niet te weinig. Laat dat maar aan 'Wageningen' over, die weten heus wel wat ze doen.

Gewasbeschermingsmiddelen

Het is net als met het gebruik van de zogenaamde bestrijdingsmiddelen. 'Gif' zoals die milieumensen zo graag zeggen. Boeren, hun belangenbehartigers en de producenten noemen dat spul niet voor niks 'gewasbeschermingsmiddelen'. Een beetje een lang woord misschien, maar wat dacht je van 'natuurbeschermingsorganisaties'... En ja, het is nogal wies dat die onkruiden en ongediertes in toom gehouden moeten worden, want 'te' is nooit goed, hè? Maar wie denkt dat de boeren iets tegen de bijen of de grutto hebben ... echt niet.

Boeren goed voor milieu en klimaat

Door gebruik te maken van drones kunnen de boeren precies zien wanneer en hoeveel gewasbeschermingsmiddelen ze moeten benutten. Omdat ze er daarom maar heel weinig van gebruiken, is het veel goedkoper en zijn die middelen helemaal niet zo slecht voor het milieu als wel beweerd wordt. Zo ook de mest van onze 3,5 miljoen koeien, 12,5 miljoen varkens en 150 miljoen kippen. Dat geeft helemaal geen stikstofprobleem in de natuur, want stikstof is juist heel goed

voor planten. Die gaan daar alleen maar harder en beter van groeien. Vraag maar aan Thierry Baudet. En, boeren gaan de klimaatverandering tegen doordat ze heel veel broeikasgas vastleggen in hun gras, maïs, aardappelen en suikerbieten. Veel meer dan er door hun koeien, varkens en kippen en de oxiderende veenweidegebieden wordt uitgestoten. Toch?

Aardappels

Stel je eens dit voorbeeld in de Achterhoek voor. Een verhaal dat ik uit eerste hand heb gehoord. Vanuit je woonkamer keek je 15 jaar uit op een weiland waar de pinken liepen te grazen. Je eigen voormalig boeren-erf is een klein lusthof waar steenuilen, torenvalk en allerlei van zangvogels broeden, de bonte en groene specht foerageren, jonge hazen worden geboren en eekhoorn, wezel en steenmarter voorkomen. Dan, na de hete droge zomer van 2018, besluit je buurman met pijn in zijn hart het land te verhuren aan een akkerbouwer. Natuurlijk begrijp je dat en deel je zijn pijn. Maar je weet dat de nieuwe grondgebruiker alles zal doen om zijn gewassen met grote zorg voor het milieu en de gezondheid van omwonenden te telen. In 2019 keek je uit op maïs en dit jaar volgden aardappelen.

Aardappelen zijn niet onbelangrijk. Want wie eet er nu nooit een aardappel, al was het maar als friet. Om aardappelen te telen heb je pootaardappelen nodig. Daar ging het in dit geval ook om, en het is ronduit indrukwekkend om te zien wat daar allemaal bij komt kijken. Bij deze zogenaamd 'steriele' teelt moeten namelijk alle registers worden opengetrokken om te voorkomen dat de aardappelplanten ziek worden. En dat kan natuurlijk alleen met 'gewasbeschermingsmiddelen' die heel zuinig en milieuvriendelijk worden ingezet door heel vaak en heel weinig te spuiten. Hoe vaak?

Boeren moeten tegenwoordig na de oogst een groenbemester inzaaien (meestal gras) om te voorkomen dat stikstof, fosfaat en mineralen weglekken naar het grondwater.

Foto: Valentijn te Plate

Glyfosaat (Roundup) is nog steeds een toegestaan middel ondanks rechtszaken in de VS waarbij de producent is veroordeeld tot het betalen van enorme schadevergoedingen aan gebruikers die kanker kregen van het middel. Ook drinkwaterbedrijven maken zich grote zorgen over de toenemende hoeveelheid residuen van het middel in het grondwater van waterwingebieden.'

Die groenbemester moet natuurlijk eerst worden opgeruimd als het land wordt ingezaaid of -gepoot. Dat gebeurde in ons voorbeeld in april met glyfosaat, handelsnaam *Roundup*. U weet wel, dan kleurt zo'n veld na verloop van tijd prachtig oranje. Het heeft dan ook de bijnaam 'Agent Orange' gekregen naar het ontbladeringsmiddel dat de Amerikanen gebruikten tijdens de Vietnamoorlog. Maar dat is maar gekkigheid want het is zo ongeveer het veiligste middel dat beschikbaar is en onmisbaar in de huidige landbouwpraktijk.

Nadat de groenbemester was afgestorven, werd het land eind april, begin mei bewerkt en ingepoot. Een week later werd het land alweer bespoten. Het was toen weliswaar gortdroog en er stond geen grassprietje op

het land, maar dit voorkomt de kieming van 'onkruidzaad' door een soort van milieuvriendelijk filmlaagje over de akker te spuiten. 'Steriel' is dan ook echt steriel. Als dan de eerste aardappelplantjes hun kop boven het maaiveld uitsteken, ga je pas echt zien wat een arbeidsintensieve teelt dit is. Met tussenpozen van 3 à 5 dagen komt de milieuvriendelijke spuit zijn werk doen. Bladluizen zijn overbrengers van virusziekten en moeten daarom voortdurend de kop worden ingedrukt door het nieuwe loof van de aardappelplanten steeds weer te voorzien van een olielaagje. Dit is een volgens de teler een volstrekt onschuldige minerale paraffineolie, al dan niet met toevoeging van een insectendodend middel.

Verder zijn aardappelplanten ook heel gevoelig voor de schimmel *Phytophthora*, zeker bij vochtig weer, waar dan ook een extra schimmeldodend middel voor nodig is. En zo zijn er nog wel meer ziekten en aantastingen die ook uiterst milieuvriendelijk de kop in moeten worden gedrukt.

In ons voorbeeld is geturfd dat er vanaf april tot en met 8 augustus maar liefst 18 keer 'milieuvriendelijk' gespoten is. Zo'n 2 keer per week. En tussentijds rijden ook nog eens mannen in heel handige machines het land op om planten die toch een beetje ziek zijn met de hand uit te trekken.

Is het niet geweldig om te zien hoe massief onze aardappel telende boeren uitpakken om ons, de burger, te voorzien van een mooie gave pieper, verstoken van ieder vlekje of onregelmatigheid?

En als dan in juni de bladeren van de pruimen- en kersenbomen aan de rand van het perceel plotseling geelbont verkleuren, dan heeft dat vast en zeker niets te maken met al die milieuvriendelijke bespuitingen. Welnee, die bomen hebben misschien wel een virusziekte gekregen, u weet wel: zoals waartegen gespoten wordt in de aardappelen. Nee, maak je vooral geen zorgen.

Of moeten we ons wél zorgen maken?

Augustus breekt aan en de gifspuit komt nog 2 keer, op 2 en 8 augustus. Op 8 augustus wordt een doodspuitmiddel gespoten, nadat op 7 augustus de loofklapper is geweest om de aardappelen van het blad te ontdoen. Op bezorgde vragen heeft de machinist van de gifspuit steeds verklaard waarvoor of liever waartegen hij spuit en hoe milieuvriendelijk dat allemaal gebeurt. Die geelbonte vlekken op de bladeren in de pruimen en kersen komen zeker niet van het spuiten, ondanks dat het nog nooit eerder was gebeurd.

"Maar als u het wil weten dan kunt u bladmonsters opsturen naar Wageningen".

vervolg van pagina 5

18 keer spuiten in drie maanden

18 keer spuiten over een gewas in drie maanden tijd... Nee, we hoeven ons geen zorgen te maken over onze pruimen, onze bodem, de insecten, de vogels en de vlinders. We hoeven ook niet bang te zijn dat iets van dit al in de aardappelen achterblijft. Want het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (CTGB) zorgt er immers in al zijn wijsheid voor dat de sector enkel gebruikmaakt van middelen die geen schade berokkenen aan natuur, milieu en gezondheid. Dat de praktijk anders is, blijkt wel uit het feit dat de industrie zelf een dikke vinger in de pap heeft bij de onderzoeken naar toxiciteit die bepalen of middelen veilig kunnen worden toegepast.

De onlangs overleden winnaar van de Gouden Mispel Henk Tennekes (zie zijn In memoriam op pagina 3) heeft een titanenstrijd tegen de industrie moeten voeren voor een verbod op een aantal neonicotinoïden in Europa, vanwege de persistente, cumulatief toxische werking op insecten. Dit waren allemaal toegestane middelen, beoordeeld op basis van prachtige, door de industrie betaalde laboratoriumonderzoeken. Nee, we hoeven ons geen zorgen te maken.

Van gescharrel is nog nooit iemand beter geworden

Kijk, het is nu een kwestie van kringloop, natuurinclusief en vooral ook duurzaam. Want de burger en consument is nu eenmaal mondiger geworden en daarom moet je wel zorgen voor een goed verhaal bij het product. Vooral goed uitleggen, dan valt het allemaal reuze mee. Dus niet spreken over gif maar over gewasbeschermingsmiddelen die duurzaam en milieuvriendelijk worden toegepast. En, je moet natuurlijk niet gaan bezuinigen op de lengte van je koematras. Niet elk snaveltje of krulstaartje hoeft eraf. En ga nou eens eerlijk kijken bij de biologische varkenshouder. Dat is daar ook allemaal heus geen pretje. Die zeugen zitten niet 4 weken tussen 2 beugels en kunnen dus

zomaar op hun biggen liggen. En van al dat gewroet en gescharrel in de modderpoelen krijg je maar ziektes. Nee, dan zijn onze steriele megastallen echt veel beter.

Wil de echte boer opstaan?

Het is net 'Wie van de Drie', u weet wel: dat tv-programma van vroeger. Wil de echte boer opstaan? Je hebt de knoeiers, de keuters die het nooit gaan redden. Dan heb je de biologische geiten wollen sokkenbreiers, daar gaan we de oorlog ook niet mee winnen en zeker de mensheid niet mee voeden. En dan heb je wat ze noemen de 'gangbare' boer, maar dat is eigenlijk geen goede benaming. Nee, dat is de *echte* boer die Nederland groot heeft gemaakt. Laat die boer maar opstaan en geef die boer de steun die hij verdient zodat de landbouw weer eer en toekomst heeft. Daar moet dan wel wat voor gebeuren.

Om te beginnen, zoals Thierry zegt en Geert trouwens ook, ophouden met dat gezeur over stikstof. Stikstof is gewoon nodig voor de kringloop, voor duurzame groei. 'Natuurinclusief' kan natuurlijk nooit betekenen dat allerlei zwakke plantjes en beestjes die in kleine natuurgebiedjes nauwelijks kunnen overleven, zo nodig behouden moeten worden. Natuurinclusief is gewoon, net als in de natuur, het recht van de sterkste. Niks anders en ook niks nieuws. Dat noemen ze evolutie. Je moet nou eenmaal niet denken dat je tegen de natuur in kunt gaan. Boeren weten dat als geen ander.

Jaap Dirkmaat, directeur

Vogelakkers in de Maasheggen

In 2018 is door het Collectief Deltaplan Landschap (waarvan de VNC medeoprichter is) begonnen met de aanleg van vogelakkers op diverse locaties in de Maasheggen. Deze vogelakkers zijn onderdeel van het Agrarisch Natuurbeheer, een subsidiestelsel voor het realiseren van internationale natuurdoelen. Eén van de doelsoorten van de vogelakkers in de Maasheggen is de geelgors. Deze vogel kwam vroeger in het gebied veel voor maar ging de laatste jaren hard in aantallen achteruit. Maar nu is hij terug, want de geelgors is inmiddels bij de vogelakkers gesignaleerd!

Ook de doelsoort ringmus is gespot, sterker nog: een deskundige van de vereniging Sovon Vogelonderzoek Nederland gaf aan dat hij er nog nooit zoveel bij elkaar gezien had. Verder zijn er onder meer huismus, vink, grasmus, heggemus, zwartkop, tjiftjaf, rietgors, groenling, koperwiek, kramsvogel, kneu, putter, sijs, braamsluiper, bosrietzanger, witte kwik, tuinfluiter, zanglijster en winterkoning geteld. Een prachtig resultaat dus! De laatste vogelakkers worden volgend jaar aangelegd. In totaal is er dan 14 hectare aan vogelakkers in de Maasheggen gerealiseerd.

Aanleg vogelakkers nu al resultaat: doelsoort geelgors en ringmus weer terug!

foto: Valentijn te Plate

foto: 123RF

SUCCESSVERHAALTJES Mooi landschap houd je niet verborgen voor planten en dieren

Het herstelde landschap aan de Koningin Wilhelminaweg in Groesbeek bruist van het natuurlijk leven.

Koningin Wilhelminaweg in Groesbeek

Ook het herstelde landschap aan de Koningin Wilhelminaweg in Groesbeek bruist van het natuurlijk leven. Dit project is tot stand gekomen via de Stichting Landschapskapitaal. Deze stichting is in 2009 door de VNC in het leven geroepen om de 1,6 miljoen, die de VNC had ontvangen van de Nationale PostcodeLoterij voor herstel van het gebied Ooijpolder/Groesbeek, duurzaam te beheren en te vermeerderen. Uiteindelijk kon een landschapsfonds gevormd worden van ruim 6,5 miljoen euro, waarmee het Deltaplan voor het Landschap van de VNC kon worden uitgerold in het gebied. In slechts vier jaar tijd is hier het boerenlandschap op grote schaal weer aantrekkelijk gemaakt. Op randen van weilanden en akkers zijn hagen, bloemenranden en knotbomen aangeplant: totaal ruim 45 kilometer! Ook hebben sloten natuurlijke oevers gekregen, met meer ruimte voor planten en dieren.

Niet alleen is dit project in de Ooij het grootste landschapsherstelplan uit de Nederlandse geschiedenis, het herbergt tevens het grootste netwerk van boeren-

landpaden in ons land. Vrijwel alle boeren doen mee, omdat voor het eerst in de geschiedenis zij langjarig (30 jaar!) en voor een eerlijke prijs betaald worden voor de natuur- en landschapszorg.

Overigens worden door de Stichting Landschapskapitaal de middelen op een zodanige wijze beheerd dat aan het eind van de 30-jarige periode nog steeds het stamkapitaal van 1,6 miljoen van de PostcodeLoterij beschikbaar is, voor een vervolgperiode.

Ook langs de Koningin Wilhelminaweg heeft het landschap de afgelopen jaren een prachtige opknopbeurt gekregen met heggen, fruitbomen en wandelpaden.

Afgelopen maanden zijn verschillende mooie en bijzonder planten en dieren waargenomen, zoals patrijzen, putters en tapuiten, evenals bloeiende beemdooievaarsbek, cichorei, rolklaver, wilde peen, luzerne en speerdistel.

Zo blijkt maar weer, mooi landschap houd je niet verborgen voor planten en dieren!

foto: Valentijn te Plate

Grote donatie van Ars Donandi & Tringa Fonds voor project 'herstel en onderhoud heggenpatronen'.

Agrarisch natuurbeheer is een belangrijke financiële drager van landschapsbeheer in Nederland. Vanaf 2016 geldt het nieuwe stelsel Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. Sindsdien kunnen boeren alleen in groepsverband, verenigd in een zogenaamd Collectief, subsidie krijgen.

Eind 2014 heeft de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap daarom samen met Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief en het Louis Bolk Instituut de *Coöperatieve Vereniging Collectief Deltaplan Landschap U.A.* opgericht. Ons collectief heeft voor de periode 2015-2021 het Maasheggengebied toegewezen gekregen voor beheer.

De groenploeg van de VNC beheert inmiddels jaarlijks ruim 50 kilometer voor het collectief.

Tijdens de beheerwerkzaamheden komen onze groenmedewerkers regelmatig heggen tegen waar gaten in gevallen zijn. In het verleden zijn hier delen gerooid, verwaarloosd of anderszins stukken verdwenen. De VNC wil op deze plekken weer het heggenpatroon herstellen, maar de beheersubsidie van het collectief dekt deze kosten niet. Ook kosten voor het knotten van bomen in de heggen worden niet gedekt.

Daarom is de VNC op zoek naar financiële middelen om waar nodig het heggenpatroon te kunnen herstellen. Bij verschillende fondsen en overheden vragen we om ondersteuning. Onlangs hebben we een prachtige donatie mogen ontvangen van het Ars Donandi & Tringa Fonds ter grootte van € 14.145!

Ars Donandi + Tringa fonds

Het Ars Donandi & Tringa Fonds heeft ons al vaker gesteund, onder meer met een donatie voor ons project Knotbrigade.

Voor- en na-situatie van verwaarloosde heggen (simulatie)

Opbrengst zomeractie

Afgelopen zomer hebben we u om een gift gevraagd voor een 'kantelbak' die op onze kraan gemonteerd kan worden. We hebben hem inmiddels aangeschaft, en hij wordt al volop gebruikt, onder andere bij het graven van een poel nabij.... Hartelijk dank voor al uw bijdragen!

Wij worden gesteund door

Herfstactie 2020

Over enkele dagen ontvangt u van ons informatie over de Herfstactie, die dit jaar in het teken staat van de aanschaf van een **tweede kleine tractor**. Gewoon een tweedehandsje, niks poenigs, maar toch één waarmee onze groenploeg meer meters aan landschap kan gaan onderhouden. We hopen dat we, met uw hulp, de Herfstactie weer tot een succes kunnen maken! Alvast bedankt.